

Dr. Albin Škrinjar DI

UVIJEK RADOSNI U SLUŽBI BOŽJOJ

Svi se vjernici u Sv. pismu smatraju Božjim slugama. Njihov život u pravoj vjeri i službi Božjoj ispunjen je radošću. Sveti pisci snažnim riječima i nas potiču da se radujemo i veselimo. A kako ne bismo bili radosni služeći Bogu? Tko Bogu služi, ne robuje. Naprotiv, on s Bogom kraljuje. Čovjek bi se zagledao u tu radost i nezasitno je promatrao. Nekada smo u časoslovu o Sionu recitirali: »Sicut laetantium omnium habitatio est in te« (Ps 86,7). U prijevodu Pija XII., kojeg se drži Biblija Stvarnosti, jače se izražava radost i zgodno se dodaje njezin razlog: »I pjevat će igrajući kolo: 'Svi su izvori moji u tebi'«. To se izvanredno lijepo obistinjuje u Kristovoj Crkvi. U Crkvi su naime svi izvori Božjih blagodati.

Ipak, mi i u Crkvi trpimo makar oduševljeno pjevali: »Nek se osuši desnica moja, Jeruzaleme, ako tebe zaboravim! Nek mi se jezik za nepce prilijepi... ako ne stavim Jeruzalem na vrh svake radosti svoje« (Ps 137,5 sl.). U patnjama pak naša radost lako oslabi. Treba reagirati. Sv. Franjo Asiški je htio da njegova subraća redovnici budu radosni.¹ Žalost je nazivao babilonskom bolešću, bolešću Babilona, grešnoga svijeta. Dakle, van iz naše duše ta grešna bolest! A kako da je izliječimo? U prvom dijelu ovog članka opisat ću terapiju koja vrijedi za svakog vjernika, a u drugom dijelu govorit ću posebno o radosti svećenika i Bogu posvećenih osoba.

Radost svih vjernika kao slugu Božjih

Radost se u Bibliji vrlo često veliča kao temeljno vjersko raspoloženje. Neki napominju da tu radost ne smijemo shvatiti antropološki, kao duševno raspoloženje, »Stimmung«.² Bez sumnje, kršćanska radost nije samo »Stimmung«, kao kad H. Heine pjeva: »Ich weiss nicht, was soll es bedeuten, dass ich so traurig bin« (ne znam što to znači da sam tako žalostan; *Loreley*), ili P. Verlaine, kojemu je zavijanje jesenjskih vjetrova ranjavalo srce monotonom čeznutljivošću (*Chanson d'automne*).

¹ Usp. P. W. v. KEPLER, *Mehr Freude*, Herder 1909, 120—122.

² O. MICHEL, *RAC* 8, 391.

U duhovnoj radosti čovjek ne tepa sentimentalno: »Ne znam što to znači da sam tako radostan.« Nije to bezrazložna emocija. Uzrok duhovne radosti jest svjetlo Božje istine u duši, Duh Sveti kao sjaj svjetla blaženoga. Što čovjek razumom dublje uroni u svoje vjerovanje, to će biti radosniji. Ako je on u svojoj vjeri nepokolebljiv, njegova će radost biti trajna.

Doduše, i profana znanost veseli čovjeka, učenjaka posve apsorpira, »eros znanosti« preobilan mu je užitak. No, u teškoćama života učenjak će možda biti kobnije dezorijentiran nego koji neuk čovjek, možda neutješljivo zdvojan. Svjetlo vjere, međutim, rješava najteže probleme života, stvara nerazrušiv temelj radosti. Taj temelj Biblija izražava riječima: *radovati se u Bogu* (Ps 32,11; 33,21; 40,17; 63,12 i dr.), u *Gospodinu* (Fil 3,1; 4,4.10). *Duhovna se radost rađa najprije iz spoznaje Boga*, iz spoznaje njegove beskrajne, djelotvorne ljubavi prema nama. Ta spoznaja našu radost *ispunja*, usavršuje, *čini je potpunom*. Sve su to Isusovi izrazi (usp. Iv 15,11; 17,13). Isus želi apostolima, a preko njih i svim vjernicima, dati *svoju* radost, radost kojom se on sam raduje, koju on nama komunicira, koja izvire iz našeg sjedinjenja s njime.

Isusovu radost u nama ja shvaćam kao nešto afektivno, drukčije nego finski egzeget, kasnije protestantski biskup, E. G. Gulin. On je od 1932. do 1936. god. objelodanio monografiju o radosti u NZ. Prema njemu, *chará* (radost) nije nešto psihičko, nikakva psihološka kategorija, nego djelo Božje, naše spasenje. Premda Gulina slijedi pokoji protestantski egzeget, Bultmann ga ipak ne slijedi u svemu.³ Ne mogu ni ja. Kako se očituje navani *chará* — *radost* koja je u *Isusu*, u *nama*? Zacijelo to nije događaj, Božje djelo na našem spasenju. Nije ni zagonetni »Stimmung«. To je duševni afekt, radost kojoj je Bog nenadoknativ objekt, kako je Isus to jasno objavio. Toliko usvajamo od Gulinova mišljenja koliko smatramo da je Bog predmet naše vjerske radosti. Ima egzegeta koji nas odvrćaju od psihologiziranja u tumačenju Sv. pisma. Mi ipak smijemo psihologizirati toliko koliko psihologiziraju sami bogonadahnuti pisci. Oni bezbroj puta razbuđuju u nama zanosnu, ushićenu radost. Naš je Spasitelj imao osjećajnu dušu. Pred Lazarevim grobom on se potresao u duši (Iv 11,33.38), proplakao (r. 35). Kod pomisli na muku, duša mu je bila potresena (Iv 12,27), tako i kod pomisli na izdajicu (13,21). On je zatitrao od veselja kad je vidio da su njegovi učenici obdareni Božjom objavom (Lk 10,21). Nemojmo se ni mi stidjeti plemenitih, teološki duboko osnovanih osjećaja!

Isti tumači Biblije koji nas odvrćaju od psihologiziranja, isto tako nas odvrćaju od historiziranja u egzegezi. Takvi nam također mogu mutiti duhovnu radost. Kako ćemo se radovati u Isusu ako lakovjerno slijedimo onog egzegeta koji malne paušalno poriče Isusova čudesa, koji u evanđeoskim izrekama jedva prepoznaje autentičnu Isusovu riječ, koji

³ E. G. GULIN, *Die Freude im NT*, I (1932), II (1936), u izdanjima Finske Akad. Znanosti. — R. BULTMANN, *Evang. Joh.* 386 sl.; *Theol.*, Tübingen 1977, 340 sl. 435 sl.

Crkvi jedva daje da dođe do riječi kao autentični tumač Biblije? Mi ipak u liturgiji na koncu biblijskih čitanja s punim pravom radosno kličemo: »Riječ je Gospodnja!« No, neki nam nekatolici kažu da mnoge izreke Sv. pisma nisu riječi Božje, nego da nam one samo pomažu naći Božju riječ. Sveti pisac je naime, tako oni misle, prenoseći poruku Božju, na svoj način tumačio ono što je doživio u komunikaciji s Bogom. Bultmann sa svojim sljedbenicima smućuje nam vjersku radost i time što tvrdi da je sumnja, prava sumnja, bitna u činu vjere.⁴ Sumnja i radost, međutim, ne idu skupa. Moderni čovjek ipak voli sumnju i nemir u mnogim pitanjima. On misli da taj nemir budi stvaralačke energije tako da čovjek postaje »homo faber«.⁵ U tome može biti nekakav znanstveni užitak, kako sam gore spomenuo, ali ne može biti čista, blažena radost sluge Božjega. Spominjem ukratko te mikrobe moderne psihoze — a ima ih još više — koji su kadri otrovati našu duhovnu radost: Skepticizam i pesimizam, Bog »nepoznata veličina«, čovjek »najneuspješija životinja«.⁶ Svega toga treba nam se čuvati, reagirati da naša radost ostane nepomućena, neoslabljena.

Možda će netko primijetiti: ne slabi li i ne pomućuje li se naša radost i onim što nam sam dragi Bog šalje: razne patnje i trpljenja, što često podnosimo dok vršimo Božju službu ili slijedimo Isusa noseći za njim svoj križ? Trebamo znati da su križ i patnja bitni uvjet nasljedovanja Isusa; od toga nema dispense. »Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan« (Mt 10,38), »ne može biti moj učenik« (Lk 14,27). Antagonizam patnje i radosti mučio je čovjeka uvijek. Od toga nije bio pošteđen ni izabrani narod u SZ. Sveti pisci SZ sad su puni, prepuni radosti, sad stenju od boli, vapiju Bogu: »Zašto si me ostavio? Preni se, što spavaš?« Kroz mnoga stoljeća trpio je starozavjetni Božji narod pod jarmom tuđih vladara. Jedan od njih, Seleuković Antioh IV., oborio se na samu njihovu vjeru, počeo je krvavo progoniti štovatelje pravoga Boga. Tako je njihova vjera postala mučenička religija.

Nama je ipak sada neobično što su židovski mučenici, pravi heroji, smatrali vjerski progon Božjom kaznom (2 Mak 5,17—20; 6,12—16; 7,18. 32.33.37.38 i dr.), mučeništvo - žrtvom pomirnicom (osobito u apokrifu 4 Mak 6,29; 17,21.22). U NZ mučeništvo se pak više cijeni, promatra se uzvišenijom, latreutičnom žrtvom (Fil 2,17; 2 Tim 4,6; usp. Ign. Ant. u Rim. 2,2; 4,2). Isus je upravo mučeničke patnje označio kao najvrednije blaženstvo, poticao je na radost osobito one koji trpe zbog njega: »Blago vama... radujte se i kličite od veselja, jer je vaša nagrada velika na nebesima« (Mt 5,11 sl.). U sjedinjenju s Kristom patnikom naše se patnje najsigurnije pretvaraju u radost. God. 1597. japanski je mučenik, devetnaestogodišnji isusovac Ivan de Goto, već visio na križu i čekao da mu sulicom probodu grudi. Pred križem je stajao njegov otac. I nije se moglo razabrati tko se više veseli, umirući mučenik ili njegov otac. Ne

⁴R. BULTMANN, *Zur Frage des Wunders*, GuV I, 228.

⁵W. BERNET, *Gebet*, Kreuz-Verlag Stuttgart 1970, 71 sl.

⁶F. NIETZSCHE, *Der Antichrist* 14 (Werke in zwei Bänden II, 494).

bih rekao da se i jedan i drugi radovao samo nebeskoj nagradi. Mučenik s križa meni govori nešto slično onomu što je rekao sv. Pavao: »Radujem se sada dok trpim za vas i u svom tijelu dopunjam što nedostaje mukama Kristovim za Tijelo njegovo, za Crkvu« (Kol 1,24). Mučenik se u svojim mukama raduje zato što je tako sjedinjen s mukotrpnim Spasiteljem i s njegovim Mističnim tijelom, Crkvom. Tom se mistikom mučeništva najviše odlikuje sv. Pavao i sv. Ignacije Antiohijski. O tome više kad budemo u drugom dijelu govorili o radosti Bogu posvećenih osoba.

Radost slugu Božjih još osobito izvire iz vršenja volje Božje

Dosad smo, više-manje, govorili o spoznaji Boga kao vrelu radosti. No, biblijski pojam spoznaje Boga uključuje naročito spoznaju i vršenje volje Božje. Sveti pisci SZ često ističu kako vršenje Božjih zapovijedi sladi dušu: »Putu se propisa tvojih radujem više no svemu bogatstvu« (Ps 119,14). »Naredbe su Gospodnje prave, razveseljuju srce; propis je Gospodnji sjajno čist, rasvjetljuje oči« (Ps 19,9). Po mom mišljenju, oči ovdje znače razum, a ne rasvijetljene tjelesne oči koje su znak unutarnje vedrine, životne snage, radosti. Radosnim vršenjem volje Božje naša spoznaja postaje intuicija, tj. ne samo da razmišljamo već i proživljavamo, osjećamo blizinu Božju, sjedinjenje s Bogom. Uvaženi tumač Ivanovih poslanica Estius veli da je kod Ivana poznati Boga isto što ljubiti Boga, imati Boga, biti i ostati u Bogu. Ne udaljuju se od tog pojma ni drugi hagiografi. Sv. Ignacije Lojolski volio je završiti svoja pisma želeći naslovnicima »sensum voluntatis divinae«, smisao za volju Božju, u smislu da ih vršenje volje Božje hrani, krijepi, razveseljuje, kao i Isusa koji je za sebe rekao: »Jelo je moje vršiti volju onoga koji me posla« (Iv 4,34). »Onaj koji me posla sa mnom je i ne ostavi me sama, jer ja uvijek činim što je njemu milo« (Iv 8,29).

Pojam radosti u NZ povezuje se s pojmom mira

Isus nam daje ne samo svoju radost nego i svoj mir (Iv 14,27; usp. s 15,11; 17,13). Pavao također spominje mir i radost skupa (Rim 14,17; 15,13); oboje su dar Duha Svetoga. Radi se o miru s Bogom (Rim 5,1), o miru s bližnjim (Heb 12,14 i tamo gdje se Bog često naziva Bog mira), o miru čovjeka sa samim sobom. Mir je kao i radost jedan od najvažnijih teoloških pojmova. Mi se ovdje ne možemo upuštati u teologiju mira. Velim samo da se ne slažem s onima koji tvrde da se smisao mira u NZ ne sastoji u psihološkoj, nekoj harmoničnoj skladnosti duševnoga raspoloženja.⁷ Nema sumnje da NZ u pojmu mira ističe nešto vanjsko. Usprkos tome, mir koji je u Isusu, a s njegovom milošću i u nama, sigurno je i nešto afektivno. Mir koji mora vladati u našim srcima

⁷ E. DINKLER, Friede, RAC VIII, 465 sl.

(Kol 3,15), mir Božji, koji je iznad svakog razuma i čuva naša srca i naše misli u Kristu Isusu, taj mir kako da ne bude neko blaženo smirenje duše, možda mirnije nego klicanje od radosti, ali duboko u dubini srca?

Posebne prigode radosti vjernika kao slugu Božjih

Ako pomnjivo čitamo SZ, opažamo da je Izraelcima hram Božji u Jeruzalemu bio preobilno, nepresušno vrelo radosti. O tome nam svjedoče psalmi sionski, liturgijski, hodočasnički (9,12.15; 27,4; 42.43.84.122; usp. Sir 50,1-24). Levit prognanik jecao je u čeznuću za kućom Božjom, za svečanim obredima (Ps 42,5). Hodočasnici su u hramu osjećali kao da gledaju Boga.⁸ Mi smo prije također počinjali misu radosnim riječima: »Introibo ad altare Dei, ad Deum qui laetificat iuventutem meam« (Vulg. 42,4); točnije je prema izvorniku: »Pristupit ću Božjem žrtveniku, Bogu, radosti svojoj« (43,4). Tako je i za prve kršćane Euharistija zaista bila istinska radost. Oni su lomili kruh »u radosti i prostodušnosti srca« (Dj 2,46). U grčkom izvorniku radost je izražena riječju »*agalliasis*«. Ta imenica označuje uzvišenu radost, združenu s nekim ponosom. O. Cullmann je to preveo s »ausgelassene Freude«,⁹ što ne odgovara kontekstu koji je ozbiljno pohvalan. Imenica bi se zgodnije prevela s *radost razdragana, raspjevana, svečana*. Nek takva bude i naša euharistijska radost!

Blagdani su u SZ također bili posebna prigoda radosti. Najradosnije se slavio Vazam i Pedesetnica, a najviše — čini se — blagdan Sjenica. Jedan od radosnih tekstova dotičnih blagdana Crkva je uvela u našu uskrсну liturgiju: »Ovo je dan što ga učini Gospodin; kličimo i radujmo se njemu!« (Ps 118,24). Nama je najradosniji Uskrs. Uskrsno slavlje produljila je Crkva do Duhova obogativši kroz pedeset dana misu i časoslov posebnim tekstovima, punim radosnih hvalospjeva, ushićenih aklamacija, biblijskih pjesama. Kakoli će nam duša biti radosna, ako se u to uživljavamo svaki dan kroz uskrsno vrijeme! Kristova će radost u nama biti sve potpunija.

Radost svećenika i Bogu posvećenih osoba

Sve što Sv. pismo govori o duhovnoj radosti vjernika u eminentnom smislu vrijedi i za svećenike. Ipak će biti korisno neke aspekte posebno objasniti i dodati ono što je specifično svećeničko. Prema Sv. pismu, sluge se Božje raduju u Bogu. Jamačno se raduju u Bogu najviše oni koji su Bogu najbliži po svom zanimanju, djelovanju i radu oko spasavanja duša, što je — kako veli Pseudo-Dionizije Areopagita — *divinissimum*, najbožanskije. To je posao svećenika i redovničkih

⁸ Ps 42,3; 63,3; 84,8; usp. H.—J. KRAUS, *Psalmen*, Neukirchen—Vluyn 1972, I, 319. 442; II, 585.

⁹ O. CULLMANN, *Urchristentum und Gottesdienst*, Zürich 1962, 18.

osoba. Kako je npr. sv. Franjo Asiški bio uvijek pun radosti, lijepo opisuje biskup v. Keppler (o. c. 114—124). On ističe kako su i drugi sveci smatrali da nije sve u redu s onima kojima radost nije temeljno raspoloženje u njihovu životu (str. 108-114. 125-144). O egipatskim monasima pisao je Rufin: »Tolika je bila preko mjere njihova radost i veselje, toliko radosno klicanje kakvo nijedan čovjek u svijetu ne može imati« (Hist. mon. VII, PL 21,418). Njima je svjetsko uživanje bilo tuđe, zato im se duša napunila najautentičnijom, najčistijom radošću u Bogu.

Radost u svetom zvanju, u pozivu Božjem

Svećenik, a i redovnička osoba kao takva, raduje se u prvom redu svojemu svetom zvanju, Božjemu pozivu. Sv. Pavao je bio uzor u toj radosti. On je visoko cijenio svoje apostolsko zvanje. Smatrao je sebe »poslužiteljem Novog Saveza« (2 Kor 3,6; usp. Ef 3,7; Kol 1,23.25), »Kristovim poslanikom« (2 Kor 5,20; usp. Ef 6,20), »Kristovim službenikom i upraviteljem otajstava Božjih« (1 Kor 4,1). Smatrao je da je služba novozavjetnoga Božjeg službenika slavnija od dostojanstva Mojsijeve službe (2 Kor 3,7-11). Ta je karizma njemu bila neprocjenjivo blago premda ju je nosio u svojoj slaboj ljudskoj naravi (2 Kor 4,7). Biti pozvan od Krista, biti njegov izabranik, kolika li čast, kolika li radost! Ono što je Isus rekao apostolima na Posljednjoj večeri, to isto on sada govori svim svećenicima: »Vas ne zovem slugama... vas sam nazvao prijateljima... Niste vi mene izabrali, nego sam ja vas izabrao« (Iv 15,15 sl.).

Misleći na taj Božji poziv i izbor, Pavao za sebe kaže da je »bio zahvaćen od Krista« (Fil 3,12). Grčki glagol *katelémphthen* označuje zahvat snažan, jak, definitivčan (*ThWbNT* IV, 10). Tako zahvaćen od Krista, Pavao je Krista spoznao, u toj spoznaji sve više rastao i proživljavao Krista u svojoj duši. U usporedbi s tom preznamenitom spoznajom smatrao je sve drugo gubitkom, otpatkom, te se svim silama prihvatio posla na koji je bio pozvan (Fil 3,7-16). U tom tekstu Pavao ne kaže izričito da se raduje Božjemu pozivu. Ali se u svakoj njegovoj riječi osjeća kako je on blažen u svom apostolskom zvanju. Inače on ne bi u toj poslanici mogao toliko reći o svojoj radosti, ne bi radost prelijevao iz svoje duše u duše vjernika, kao što je Isus i svoju prelijevao u duše apostola. »Uostalom, braćo moja, radujte se u Gospodinu« (Fil 3,1). »Radujte se u Gospodinu uvijek! Ponavljam: radujte se!« (4,4). »I mir Božji, koji je iznad svakog razuma, čuvat će srca vaša i vaše misli u Kristu Isusu« (r. 7).

Na žalost, moderna je atmosfera tako zagušljiva da guši radost u svećeničkoj duši. To se događa onda kad svećenik pod njezinim utjecajem počne dvojiti o svojem zvanju, kad kanonsku formu svećeništva počne smatrati problematičnom, a celibat radi kraljevstva Božjega ne vrhuncem svoje osobne žrtve već preteškim, nenaravnim teretom, kad s melankoličnom nostalgijom počne gledati natrag u svijet. Papa Pavao

VI. je izjavio da bi se naš svećenički život morao bez prekida hraniti prosvjetljenom sviješću našeg posvećenja i izbora kojim nas je Krist izabrao iz svijeta (Iv 15,19).¹⁰ Na upitnom arku za svećenike neki su se svećenici na Zapadu tužili da su bačeni na periferiju ljudskoga društva. Što ćemo, kad je sam Bog, sam Krist, bačen i preko periferije! Uza sve to, Bog je kadar ispuniti nas tolikom radošću da postanemo glasnici Božje radosti u svijetu.

Radost u vršenju svete službe

Vjernici su u SZ vrhunac radosti doživljavali u jeruzalemskom hramu prisustvujući svetim obredima. Sin Sirahov divno je opisao te obrede i predsjedatelja Simona, velikog svećenika (50,1-21). »Pjevači bi zapjevali pjesme hvalbenice; sladak bijaše zvuk mnoštva tih glasova, dok se narod utjecao Bogu Svevišnjem, moleći se pred Milosrdnim« (r. 18 sl.). Crkva je odmah od prvih početaka pjevala razne vrste pjesama kod svoje službe Božje, o čemu nam govori sv. Pavao.¹¹ Već su prvi kršćani pjesmama davali oduška svojoj radosti, pjesmama su radost još više razbuđivali. Plinije Mlađi je na početku 2. st. pisao caru Trajanu kako se kršćani u određeni dan, u nedjelju, sastaju u praskozorje, pjevaju naizmjenice pjesmu Kristu kao Bogu (Epist. X, 96). Zanosna pjesma kod službe Božje, baština iz SZ, bila je bez sumnje manifestacija radosti u Pracrkvi i kroz čitavu crkvenu povijest, nužna manifestacija najprije kod svećenika, službenog vjesnika »radosne vijesti«, obligatnog inspiratora radosti Božje.

Svećenik će biti inspirator Božje radosti u prvom redu kod službe Božje, svojom homilijom nakon liturgijskih čitanja. Blago njemu ako je čitanjem i razmatranjem riječ Gospodnju tako zavolio da može s prorokom Jeremijom reći Bogu: »Kad mi dođoše riječi tvoje, ja sam ih gutao; riječi tvoje ushitiše i obradovaše srce moje!« (Jr 15,16). Onda će se iz njegova srca radost izljevati u srca vjernika. Uza svu potrebnu pouku i moraliziranje propovjednik mora duše vjernika razvedriti, obradovati, utješiti, uskrisiti u njima kršćansku nadu, biti im »suradnik radosti« (2 Kor 1,24). Isti će biti učinci kad vjernici vide da je misnik kod mise sretan, da su mu časovi euharistijske žrtve svaki dan najsretniji časovi, bez kojih bi u duši osjećao mučnu prazninu.

O. Michel u svom članku o radosti u NZ (Michel, a. c. 397) kaže da sv. Pavao jedva spominje radost u vezi s Euharistijom, nego da jako ističe smrt Isusovu. Istina, ali je Pavlu smrt Isusova pobjeda, trijumf nad smrću. U smrti Isusovoj promatrao je Pavao i Isusovu ljubav: »U vjeri živim u Sina Božjega, koji me je ljubio i predao samoga sebe za mene« (Gal 2,20). Osim toga, naše najintimnije sjedinjenje s Isusom obistinjuje se u pričesti: »Tko jede moje tijelo i pije moju krv,

¹⁰ U alokuciji 26. II. 1968: AAS 1968, 214—219.

¹¹ Usp. V. DEVETAK, Susret ostvaren pjevanjem, SB 4—1979, 347—358.

u meni ostaje i ja u njemu (Iv 6,56), a intimno jedinstvo s Isusom rađa radost. Stoga mi s punim pravom pjevamo radosne pjesme kod euharistijske žrtve. To je u skladu i s Ivanom u Tajnom otkrivenju, iz kojeg nam odzvanjaju hvalospjevi nebesnika u čast Kristu Jaganjcu, ali Jaganjcu koji je bio za nas zaklan (5,9 sl., 12 sl.). Ako su svećeniku na pameti te bogonadahnite riječi, kako da on ne bude pun radosti u službi Božjoj? I u kući Božjoj, gdje on vrši svoju službu kod oltara, na propovjedaonici. Svećenik gradi materijalnu crkvu, popravlja, poljepšava, da bude što sretniji u izgrađivanju one Crkve o kojoj piše sv. Pavao (1 Kor 14,12; Ef 4,12). Stoga bi ponajviše svećenik trebao pjevati sa psalmistom: »Za jedno molim Gospodina, samo to ja tražim: da živim u domu Gospodnjem sve dane života svojega, da uživam milinu Gospodinovu i Dom njegov gledam« (27,4). »Volim biti na pragu doma Boga svoga, nego boraviti u šatorima grešnika« (84,11). »Izjeda me revnost za dom tvoj« (69,10; Iv 2,17). Nisu zastarjeli ti dirljivi akordi iz SZ. Kudikamo više nego u SZ sada mora biti kuća Božja svećenicima i drugim posvećenim osobama mjesto dubokog smirenja duše, veselja i sreće, posebno pred svetohraništem.

Gradeći crkve, kršćani nisu zastranili od svoje početne, navodno ispravne desakralizacije. Načelna desakralizacija nikada nije ni postojala kod kršćana. Neko su vrijeme prilike bile takve da se nije moglo graditi. Čim su prestali progoni, počelo se odmah graditi. Nebrojene crkve su se gradile kroz petnaest stoljeća i još se uvijek grade, mnoge kao prava remek-djela, na veliku korist i radost vjernika, što je očito po nadahnuću Duha Svetoga. Istina, mi se trebamo klanjati Bogu »u duhu i istini« (Iv 4,23 sl.), tj. u Duhu Svetom, kao djeca Božja, od Duha rođena. Ali inspiraciji Duha Svetoga uvelike pomažu i materijalne crkve i sva crkvena umjetnost da se Bogu klanjamo, razdragani radošću Duha Svetoga.

Radost u životu s Crkvom

Sv. Ignacije Antiohijski, biskup, osuđen na smrt, putuje u Rim da bude tamo bačen pred divlje zvijeri. On nad svojom sudbinom ne tuguje. Naprotiv, kao Kristov svećenik, živo se zanima za stanje Crkva kroz koje putuje pišući im poslanice. Na putu u mučeničku smrt on sav živi u mističnom tijelu Kristovu radujući se u komuniciranju s lokalnim Crkvama. Ignacijevu radost ja bih nazvao eklezijalnom radošću. On Efežane podsjeća na sve što kršćane diči, i dodaje: »S vama kličem od radosti, jer sam bio smatran dostojnim razgovarati s vama ovom poslanicom i radovati se s vama što živite novim životom te ne ljubite ništa drugo osim Boga samoga« (9,2). Slično Magnežanima: »Doznajući kako je vaša ljubav sjajno udešena po Bogu, naumio sam u radosnom zanosu da vam prozborim u vjeri u Isusa Krista. Odlikovan divnim imenom (Teofor = Bogonosac? Biskup — mučenik?), u okovima

što ih svuda nosim, ja pjevam Crkve, želim im jedinstvo s tijelom i duhom Isusa Krista, našega vječnog života» (1,1 sl.), i tako dalje toplim riječima. Svojim naslovnice on želi »radost besprijekornu«, savršenu (Ef., Rim.), ili *pleista chairein*, tj. da se puno raduju (Magn., Smirn., Pol.). Magnežanima pak mnogim riječima želi jedinstvo i slogu u besprijekornoj radosti (7,1.2). Kako odlično geslo za svećenika: *pjevati Crkvu*, s oduševljenjem, ljubavlju, zauzetošću!

Ignacije se ugledao u sv. Pavla, koji je stvarao lokalne Crkve, rađao ih kao otac u Kristu Isusu (1 Kor 4,15), i ponovno rađao dok se Krist ne oblikuje u njima (Gal 4,19). Pišući im, zahvaljivao je s radošću Bogu za sve što je lijepo saznao o njima. Za sve Crkve vodio je teške brige (2 Kor 11,28). Mnogo je godina čeznuo da se osobno upozna s rimskom Crkvom želeći da se naužije društva tamošnje braće u Kristu (Rim 15,23 sl.). U poslanici Rimljanima (gl. 16) on otkriva svoju srdačnu ljubav i zahvalnost prema pojedinim vjernicima. Najviše pak daje oduška svojoj eklezijalnoj radosti u najmilijoj poslanici Filipljanima.¹²

U ovo naše moderno doba mi imamo prije nečuvenu mogućnost da gotovo sve doznamo što se zbiva s Crkvom Kristovom širom čitavoga svijeta. Kao i apostoli plakat ćemo s onima koji od naše braće plaču, ali se i radovati s onima koji se raduju; radovati se širenju evanđelja, svakom procvatu i vjerskoj obnovi, u ljubavi i radosti kakvom su se odlikovali sv. Pavao i Ignacije Antiohijski.

Radost u apostolskim patnjama

Pavao zorno opisuje patnje Kristovih apostola u 2 Kor 4,8-18; 6,3-10 i svoje vlastite muke u 1,4-10; 11,23-33; 12,7-10. Apostoli su se radovali kad su bili dostojni podnositi pogrde za ime Isusovo (Dj 5,41). Pavlu je glavni izvor radosti mistično sjedinjenje s mukotrpnim Spasiteljem. U u tom smislu on naziva svoje muke patnjama Kristovim (2 Kor 1,5), dodajući kako su spojene s obilatim Božjom utjehom. On trpi u Duhu Svetom, u snazi Božjoj (6,6.7). Tako su bili svi apostoli »kao žalosni, a uvijek radosni« (r. 10). Nečuveni uspjeh apostolskog rada nadima im grudi. Pavao uživa noseći kroz svijet umiranje Isusovo (4,10). Kako ne bi kad nadnaravni život djeluje u dušama vjernika dok u njemu djeluje smrt? (r. 12). U patnjama za Krista on postaje jak, nastanjuje se u njemu snaga Kristova (12,9.10). Ista je mistika križa i u drugim poslanicama, a najljepše izražena u Kol 1,24: »Radujem se sada dok trpim za vas i u svom tijelu dopunjam što nedostaje mukama Kristovim za tijelo njegovo, za Crkvu.«

Sličnu radost u patnjama i čeznuće za mučeništvom Ignacije Antiohijski najmarkantnije izražava u poslanici Rimljanima. I kod njega

¹² H. SCHLIER navodi jasno i sugestivno Pavlove riječi o radosti u *Der Brief an die Galater*, Göttingen 1962, 257.

je to mistična radost u sjedinjenju s Raspetim. Mi ga ipak ne smijemo krivo razumjeti. On ne želi svima mučeničku smrt. Na putu u Rim stigla ga je vijest da je u Antiohiji progon prestao. To mu je bila velika utjeha. Molio je da se netko tamo pošalje i da se raduje s tamošnjim vjernicima (Filad. 10,1; Smirn. 11,2; Pol. 7,1-3). On Crkvama ne želi krvave progone već duhovni procvat. Patnike od srca sažaljava. Tako bi trebao postupati svaki svećenik. Ali, ako ga Bog odabere da nešto pretrpi poradi Krista, to mu mora biti radost, jer patnjama najsigurnije postaje drugi Krist, najidealniji ljubitelj Crkve, zajedničar Kristova mira i Kristove radosti.

ALLELUIA — HVALITE BOGA!

Alleluia — Hvalite Boga, veseli »Hvalite Boga«! Zašto je ta hebrejska riječ ostala u liturgiji, u bogoslužju, neprevedena kad je sve prevedeno na domaće jezike? Amen, još nekako! Lakše vjernici upamte značenje riječi Amen! Ali riječ Alleluia, koliko god je svećenici razjašnjavali, uvijek ostaje pitanje jesu li je vjernici razumjeli.

Riječ Alleluia oznaka je uskrsnoga veselog klicanja. Međutim, ta riječ bi trebala biti stalno u bogoslužju, jer Crkva stalno u Euharistiji slavi Boga, slavi Uskrs! Slavi Kristovu pobjedu! Svake je nedjelje Uskrs! Kad god se prikazuje Euharistija, ne slavi li se *uskrsna pobjeda*, uskrsli Krist? Istina, kršćanstvo je i religija Velikog petka, jer bez Velikog petka nema ni Uskrsa. Ali kršćanstvo je prvotno religija uskrsnuća Kristova, religija pobjede, religija optimizma, religija nade, religija radosti. Religija radosti i u danima trpljenja!

Premda je istinita Ciprijanova izreka: »Kršćani su djeca Raspetoga i moraju ljubiti Križ«, ipak je trpljenje samo jedan vid kršćanskog života, jer s kršćanin mora boriti protiv grijeha i njegovih posljedica, koje su neprijatelji ljubavi. Ne smije se naime zaboraviti da je na Veliki petak Kristovom smrću smrt definitivno pobijeđena, pa je stoga i Veliki petak, kao i Uskrs, uzrok radosti kršćanstva. Kršćanstvo je religija optimizma, religija neprestanog suživota u krilu živoga i pravoga Boga.

Vlastita popijevka kršćanina jest Alleluia — Hvalite Boga! Vrijedi za sva vremena. I za svu vječnost! U nebu će naime spašenici stalno u punoj radosti hvaliti i slaviti Boga pjevajući »Alleluia...!« (Otk 19,1). Čini se da sv. Augustin najopširnije tumači riječ Alleluia. On piše: »Alleluia znači hvalite Boga! Braćo, hvalimo Boga životom i usnama, srcem i ustima, glasom i vladanjem, riječju i životom. Bog želi da govorimo 'Alleluia' iskreno! Pjevajmo sada Alleluia i u brigama, kako bismo mogli pjevati jednom Alleluia kad minu sve nevolje i brige.

Pjevajmo Alleluia u opasnostima i kušnjama. Bog je vjeran, veli apostol, i neće dopustiti da budemo kušani iznad naših sila! Ako ti prijete napast, da ne padneš u napast, Bog se brine za sretan ishod! Kušnje jačaju čovjeka! U bilo kakvim kušnjama misli na dobar izlaz iz kušnje, jer Bog je vjeran...

Braćo moja, danas pjevajmo ne još da se zanesemo u miru, nego da ublažimo, da olakšamo svoje tegobe! Kao što putnik pjeva da mu bude lakše. Odbaci lijenost, pjevaj da mogneš podnijeti napor! Pjevaj i kroči naprijed! Kroči naprijed u dobru. Ima ih, veli apostol, koji napreduju u zlu! Ti ćeš napredovati ako budeš kročio naprijed, ali ne zaboravi da trebaš kročiti i napredovati u dobru. Napreduj u dobru, napreduj u vjeri, napreduj u čistom životu. Čuvaj se da ne zalutaš, da ne uzmakneš, da ne tapkaš na mjestu, nego pjevaj i kroči hrabro naprijed! Alleluia — Hvalite Boga! Radosno hvalimo Boga!«...

Kad bismo s takvim razumijevanjem i s takvim zanosom pjevali Alleluia, posebno u uskrsnom vremenu, naše bi sudjelovanje u liturgijskim činima zaista bilo plodonosno i vrelo istinske radosti.

Srećko Bošnjak

**SVIM SURADNICIMA, PRETPLATNICIMA,
ČITATELJIMA I PRIJATELJIMA**

Obilje Uskrsne radosti

i

Felix Alleluia!

ŽELI UREDNIŠTVO »SLUŽBE BOŽJE«